

Ranunculaceae Dermatiti: Olgu Sunumu**Ranunculaceae Dermatitis: Case Report**Ragıp İsmail ENGİN¹, Mehmet MELİKOĞLU², Selcen CAFEROĞLU SAKAT¹

1 Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Deri ve Zührevi Hastalıkları Kliniği, Erzurum

2 Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Deri ve Zührevi Hastalıkları Kliniği, Erzurum

Yazışma Adresi

Uz. Dr. Ragıp İsmail ENGİN

Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi,

Deri ve Zührevi Hastalıkları Kliniği,

Dr. Refik Saydam Caddesi 25000 Yakutiye / Erzurum

e-mail: drengin25@gmail.com

24. Ulusal Dermatoloji Kongresinde Poster Bildiri Olarak Sunulmuştur. 9-13 Ekim 2012, Gaziantep

Geliş tarihi / Received: 10.04.2015**Kabul tarihi / Accepted:** 23.10.2015**Öz**

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de özellikle kronik hastalığı olan insanların medikal tedavi dışında alternatif tedavi yöntemlerini kullandıkları bilinmektedir. Bunlardan biride bölgemizde özellikle romatizmal hastalıklar için kullanılan ve Mayıs çiçeği (Ranunculaceae) olarak bilinen bir bitkidir. Bitkilerin bazıları deriye temas ettiklerinde zararsız olmasına rağmen bir kaçır iritan, alerjik ya da fototoksik dermatite neden olabilirler. Burada fitodermatit tanısı koyduğumuz hastayı sunarak bilinçsiz bir şekilde kullanılan bitkisel tedavilerin ciddi yan etkileri olabileceğini hatırlatmak istedik.

Anahtar Kelimeler: Dermatit, Fitoterapi, Alternatif Tıp**Abstract**

It is well known that people with chronic disease particularly use alternative treatment modalities along with medical treatment today as they did in the past. One of these is the plant known as Mayflower (Ranunculaceae), which is used especially for rheumatic diseases in our region. Although some of the plants are harmless when they contact with the skin, few can lead to irritating, allergic or phytotoxic dermatitis. By presenting this case with diagnosis of phytodermatitis, we intend here to remind that unconsciously used plant therapies can cause serious side effects.

Key Words: Dermatitis, Phytotherapy, Alternative Medicine**Giriş:**

Kontaktdermatit kimyasal maddelerin deriye teması ile oluşan akut veya kronik inflamatuvar reaksiyonlar için kullanılan genel bir terimdir. Bu

reaksiyonlar alerjik ve kontaktdermatit şeklinde olabilir (1). Deri üzerine mesleki, hobi veya tedavi amacıyla bitki teması yaygındır. Bitki ürünleri ve özleri çevrede yoğun şekilde bulunur ve kullanılır.

Bitkilere ve onların ürünlerine bağlı gelişen yan etkilerde sıklıkla birlikte bitkiler ve bunların özlerine bağlı oluşan kontakt dermatitlerin tanısı genellikle kolay ve açıktır. Bitkilere maruziyet sonucu oluşan kontakt dermatit fitodermatit olarak adlandırılır. Fitodermatitler alerjik fitodermatit, fitofotodermatit, irritankontakt dermatit, mekanik ve farmakolojik injuriler olarak gruplandırılabilir (2,3).

Birçok yörede halen halk arasında klasik medikal tedavilerin dışında değişik hastalıklara iyi geldiği düşüncesiyle bitkiler tedavi amacıyla kullanılmaktadır. Yöremizde de ilkbahar ve yaz aylarında yetişen Mayıs çiçeği (Ranunculaceae) olarak bilinen bitki özellikle romatizmal şikayetler nedeniyle kullanılmaktadır. Bizde burada romatizmal şikayetleri için diz bölgesinin arkasına bu bitkiyi bağlayan ve sonucunda Ranunculaceae dermatiti olan olguyu sunmaktayız.

Olgu Sunumu:

Altmışbeş yaşında erkek hasta sol diz arkasında su toplaması, kızarıklık ve akıntılı yara şikayeti ile polikliniğimize başvurdu. Öz ve soy geçmişinde özellik olmayan hastanın romatizmaları için kullandığı ağrı kesiciler dışında ilaç almadığı öğrenildi. Hasta uzun yıllardır olan eklem ağrıları için köylüleri tarafından tavsiye edilen ve Mayıs çiçeği olarak tarif ettiği ve yanında getirdiği çiçekleri su ile ezerek karışım hazırladıktan sonra sol diz bölgesinin arka kısmına bağladığını ve bağladıktan birkaç saat sonra bu bölgede ağrısında artış ve yanma hissi olduğunu ifade etti. Şikayetleri nedeniyle bu bölgeyi açan hasta aynı yerde su toplaması, kızarıklık olması üzerine hastaneye başvurmuş. Polikliniğimizde değerlendirilen hastanın yapılan fizik muayenesi normaldi. Yapılan dermatolojik muayenesinde ise sol diz

arkasında zemini kırmızı renkte eritemli, ödemli ve üzerinde yer yer vezikül ve büllerin ve sarı renkte krut tabakasının bulunduğu plak tarzında lezyonun bulunduğu tespit edildi. Ayrıca hasta lezyon üzerindeki sarı renkli kalıntıların adını bilmediği ve üzerine sürdüğü bir kreme ait olduğunu ifade etmekteydi (Resim 1). Yapılan hemogram, karaciğer enzimleri, böbrek fonksiyonları, C-reaktif protein (CRP) gibi hematolojik ve biyokimyasal tetkiklerinde herhangi bir anormallik olmayan hastanın yanında getirdiği bitkinin küçük bir parçası ezilerek sırt bölgesine kapalı şekilde flaster ile yapıştırıldı. Yaklaşık yarım saat sonra yanma hissi olan hastanın kapatılan bölgesi açıldı. Ve bu alanda hafif eritem tespit edildi. Yapılan bu yama testi sonucunda bir irritan kontakt dermatit olan fitodermatit tanısı koyduğumuz hastaya sistemik ve lokal kortikosteroid ile oral antihistaminik başlanıp kontrole gelmesi önerildi. Bir hafta sonra kontrole gelen hastanın lezyonu ve şikayetleri tam olarak gerilemişti.

Tartışma:

Tıpta her geçen gün artan gelişmelere rağmen halkımız tarafından özellikle kronik hastalıklar için tıp dışı bazı geleneksel yöntemler kullanılmaya devam etmektedir. Bu paramedikal yöntemlerin bazılarında ise bazen ciddi olabilen yan etkiler görülebilmektedir.

Kullanılan bitkiler sonucu oluşan yan etkilerden biri de fitodermatit olarak bilinen kontakt dermatittir (3,4). Fitodermatite neden olan bitki familyasından biride Ranunculaceae ailesi olup bu familyaya ait bitkiler farklı coğrafik bölgelerde özellikle romatoidartit başta olmak üzere hemoroidlerde, yanıklarda, apse drenajında, büllöz lezyonlarda, laserasyon ve abrazyonlarda geleneksel tedavi olarak kullanılmaktadır (5,6). Hastamızda daha önceden tanı konulmamış olan eklem ağrıları için bu bitkiyi

kullandığını belirtmekteydi.

Bu familyaya ait bitkiler özellikle taze iken zehirlidir. Kurutulduğunda veya ısıtıldığında toksisitesi ortadan kalkar. Bitkinin deri teması ile içeriğindeki ranunculin protoanemonine dönüşür (4,7). Protoanemonin uçucudur ve DNA polimerazı inhibe ederek serbest oksijen radikallerini arttıran yüksek iritan bir yağdır. Sülfür köprülerini bozarak büll formasyonu ve subepidermal ayrılma yapar (4,6,7). Olgumuzda da yer yer büller mevcuttu. Ancak hastanın histopatolojik muayene yapılmasını kabul etmemesi nedeniyle subepidermal ayrışma gösterilemedi.

Fitodermatitlerin tedavisinde en önemli basamak bitki ile temasin kesilmesidir. Ayrıca lokal veya sistemik kortikosteroid ile hastanın kaşıntısına yönelik antihistaminik tedavi verilebilir. Ayrıca lokal yara bakımı açısından antimikrobiyal ajanlardan olan gümüş sülfadiazin, fusidik asit, nitrofurazon, klorheksidin, povidon-iodine, mupirosin de kullanılabilir (4).

Hastamızı lokal ve sistemik kortikosteroidin yanısıra antihistaminik ile tam olarak tedavi ettik.

Ranunculus özellikle ilkbahar ve yaz aylarında genellikle sarı veya nadiren beyaz renkli çiçekleri olan bir veya daha fazla senelik otsu bitkilerdir (Resim 2). Türkiye'de özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde, 1850 metre rakımlarda ve verimli topraklarda yetişmektedir (3,6). Akyol ve ark. (3) Sivas'tan bildirdikleri olgu gibi bölgemizde de özellikle bu aylarda bu bitkinin kullanımına bağlı oluşan fitodermatitlerde mevsimsel bir artış olduğu söylenebilir. Dolayısıyla özellikle bu aylarda vakamıza benzer kliniği olan ve iritan kontakt dermatit tanısı konulan hastalarda fitodermatitde olabileceği düşünülüp bu yönüyle de hastanın sorgulanmasının hem tanı hem de tedavi açısından daha doğru olacağını ve ayrıca halk arasında günümüzde de yaygın olan bu tür tedavilerin ciddi yan etkilerinin de olabileceği konusunda eğitilmesi ve bilgilendirilmesi açısından önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Resim 1: Sol diz arkasında zemini kırmızı renkte eritemli, ödemli ve üzerinde yer yer vezikül ve büllerin ve sarı renkte krut tabakasının bulunduğu plakl

Resim 2: Ranunculus (Mayıs Çiçeği)

Kaynaklar:

- 1.Statescu L, Branisteanu D, Dobre C, et al. *Contactdermatitis - epidemiologicalstudy*.Maedica (Buchar)2011;6(4):277-81.
Goon AT
- 2., Goh CL. Plantdermatitis: asian perspective. *Indian J Dermatol*. 2011;56(6):707-10.
- 3.Akyol M, Özçelik S, Polat M, et al. Ranunculaceae Dermatiti: Kontakt bir irritasyon dermatiti örneği-(Bir

olgu). C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi 2001;23(1):54–56.

Akbulut S

- 4., Semur H, Kose O, et al. Phytocontactdermatitis due to Ranunculus arvensis is mimicking burn injury: report of three cases and literature review. *Int J EmergMed*. 2011; 21(4):7.
- 5.Karadaş S, Gönüllü H, Aydın I, ve ark. Alternatif tedavi yöntemlerine bağlı gelişen kontakt dermatitis: Dört olgu raporu. *JAEMCR* 2012;3:77-80.

6.Sayhan MB, Gökdemir MT, Güloğlu C, et al. Ranunculus arvensis'e (Düğün çiçeği) Bağlı Gelişen Yanık Olgusu. *Anatol J ClinInvestig* 2009;3(1):85-87.

7.Karaca S, Kulac M, Kucuker H. Phytodermatitis caused by Ceratocephalus falcatus (Ranunculaceae). *Eur J Dermatol* 2005; 15 (5):404-405.